

EL MOMENT D'ACTUAR

PACTE EUROMEDITERRANI PER A LA MITIGACIÓ I L'ADAPTACIÓ AL CANVI CLIMÀTIC

L'Euroregió Pirineus Mediterrània (EPM), una de les primeres euroregions a Europa creades sota la forma d'Agrupació Europea de Cooperació Territorial (AECT) en 2004, està formada pel Govern de les Illes Balears (ES), la Regió Occitània (FR) i la Generalitat de Catalunya (ES). En tant que actor fonamental de la política regional europea, l'EPM és un portaveu clau dels valors de la UE al seu territori. En aquest sentit, **l'EPM dona un pas endavant i adquireix un compromís compartit, clar i ferm davant l'emergència climàtica global**, comproment-se a prendre mesures concretes, justes i efectives de mitigació i adaptació al canvi climàtic.

En un context de crisi vinculat, entre altres, a les emergències climàtiques i ambientals, els nostres territoris i, en particular, els més vulnerables - les illes, el litoral i les àrees muntanyoses -, en molts casos ja han superat amb escreix -especialment a la costa- la seva capacitat de càrrega. **Els impactes del canvi climàtic són una amenaça per al benestar i la salut de les persones, el patrimoni cultural, la prosperitat econòmica, els sistemes urbans i els sistemes naturals.** L'adaptació del territori de l'EPM a la nova realitat biofísica, social i econòmica, és també una oportunitat per una transició ecològica, energètica, digital i més justa socialment, portadora d'un nou model de desenvolupament.

Els científics i experts ja fa dècades que ens adverteixen de l'acceleració del canvi climàtic i, darrerament, de la possibilitat d'arribar a un punt de no retorn. El darrer informe del Grup Intergovernamental d'Experts en Canvi Climàtic (IPCC) adverteix de la gravetat de la situació, assenyala l'acció humana com a responsable de l'acceleració del canvi climàtic i posa les bases per a que els governs prenguin mesures ràpides, contundents i efectives per revertir la dinàmica i disminuir unes emissions de gasos amb efecte hivernacle, que no han deixat d'augmentar en els darrers temps. **La preocupació pel canvi climàtic i ambiental i els riscos que comporten es fa especialment evident a la Mediterrània:** com apunta el primer informe d'avaluació realitzat pel Medecc¹, a la conca mediterrània el clima està canviant més ràpidament que les tendències mundials.

La població ha de fer front a una alerta climàtica d'abast global que els nostres territoris ja estan patint actualment, però que pot accentuar-se en el futur. L'augment de les temperatures tant mínimes com màximes i mitjanes, de la insolació i de les onades de calor i nits tropicals, les sequeres cada vegada més intenses i freqüents, l'increment en el risc de grans incendis forestals, la pujada del nivell del mar, amenaçant zones costaneres i deltaïques, la pèrdua de biodiversitat i d'integritat biològica, els fenòmens pluviomètrics extrems, o el ressorgiment al nostre territori de malalties que ja hi estaven eliminades, són algunes de les

¹ MedECC (2020) Climate and Environmental Change in the Mediterranean Basin - Current Situation and Risks for the Future. First Mediterranean Assessment Report (Cramer, W., Guiot, J., Marini, K. (eds.)) Union for the Mediterranean, Plan Bleu, UNEP/MAP, Marseille, France, 632pp.

conseqüències a les que hem de fer front conjuntament. **Sis anys després de l'aprovació de l'Acord de París, és urgent actuar. Avui més que mai cal redoblar els esforços i desenvolupar solucions aplicables per mitigar el canvi climàtic i adaptar-nos als seus impactes.**

L'EPM ha volgut posar en valor les polítiques climàtiques que les regions d'Occitània, Catalunya i les Illes Balears han implantat en els seus respectius territoris elaborant un compromís comú sobre aquesta qüestió. El fet de compartir un mateix espai euromediterrani i els reptes de mitigació i adaptació als efectes del canvi climàtic fan que aquestes polítiques tinguin molts elements comuns i sinèrgics, especialment pel que fa a l'espai litoral. Conscients de la gravetat de la situació, es tracta d'implementar urgentment, des de les regions, mesures conjuntes per lluitar contra el canvi climàtic i les seves repercussions sobre la salut, l'economia i el medi ambient. La mitigació i l'adaptació al canvi climàtic, concretades en estratègies, plans d'acció i processos de governança, són el principal recurs que tenen els actors que actuen en un territori per disminuir la seva vulnerabilitat. Des de l'EPM en som conscients i volem fer-ho junts.

El nou full de ruta 2021-2030 de l'EPM, per construir un futur resilient d'aquí al 2030, ha fixat com una de les seves prioritats respondre a l'emergència climàtica i ambiental i accelerar la transformació ecològica i digital, inclosa la transició energètica, dels nostres territoris. Tres objectius estratègics desenvolupen aquesta prioritat, concretats alhora en objectius operatius. Per una banda, la preservació i valorització del nostre patrimoni natural i la nostra biodiversitat, per respondre tant als objectius internacionals fixats per l'ONU al voltant dels ODS com els fixats pel Pacte Verd de la Unió Europea, l'Estratègia europea sobre la Biodiversitat, l'Estratègia a llarg termini 2050 (Europa Neta) o l'Estratègia Europea d'Adaptació al Canvi Climàtic. Per l'altra, la preservació dels nostres recursos, sobretot l'aigua, molt amenaçada pel canvi global i les activitats humanes. Finalment, l'assoliment de la sobirania energètica d'aquí al 2030, en el marc de la nova Llei climàtica europea i el compromís adquirit per l'UE de reducció del 55% d'emissions de cara al 2030 mitjançant el seu paquet "Fit for 55".

Amb la signatura d'aquest Pacte Euromediterrani per a la Mitigació i l'Adaptació al Canvi Climàtic, els territoris que formen part de l'EPM adquireixen el compromís, en el marc de les seves competències, de promoure les actuacions proposades per tal d'augmentar la seva resiliència i fer front a l'emergència climàtica global.

1. **Desenvolupar nous models de gestió** que atenuïn l'impacte humà, redueixin l'exposició al canvi climàtic i millorin la sostenibilitat del litoral de l'EPM. Cal promoure nous models de desenvolupament econòmic, més centrats en les persones i en la qualitat dels serveis, i que defugin la massificació turística i recuperin espais degradats.
2. **Planificar urgentment mesures d'adaptació** als efectes del canvi climàtic en les zones costaneres, prioritzar actuacions per tal de fer-les més resilents als impactes (especialment, la pujada del nivell del mar, la intensificació en la freqüència i magnitud dels temporals que provoca un major impacte d'aquests en els sistemes naturals i les infraestructures de les zones costaneres, les sequeres recurrents i extremes i l'escassetat d'aigua) i

desenvolupar polítiques sectorials, especialment del sector turístic, les infraestructures i l'agricultura, en relació amb l'adaptació al canvi climàtic.

3. **Intensificar la preservació i la restauració dels ecosistemes**, protegint les espècies i zones amenaçades i recuperant les dinàmiques naturals. Les solucions basades en la natura esdevenen una oportunitat per millorar les zones costaneres i es prioritzaran a aquelles de caràcter artificial per tal de revertir l'antropització del litoral, especialment en les zones més exposades als riscos climàtics o més properes a espais naturals, amb l'objectiu de recuperar la dinàmica dels ecosistemes litorals.
4. **Apostar per una gestió ecosistèmica i adaptativa dels espais litorals i marins**, augmentant la superfície de les reserves marines, regulant les activitats de lleure, fent més sostenibles la pesca i l'aqüicultura i vetllant per la bona integració dels parcs edílics marins. Els espais deltaics i d'aiguamolls són especialment sensibles al canvi climàtic i cal assegurar-ne la seva protecció i conservació.
5. **Actuar sobre la gestió dels recursos hídrics**, centrant els esforços en l'estalvi d'aigua, la seva gestió sostenible, així com la millora de la seva qualitat.
6. **Acompanyar, tècnicament i pressupostàriament**, a les produccions agrícoles, halièutiques, aqüícoles i forestals locals en la seva adaptació necessària al canvi climàtic. Cal donar suport als agricultors, ramaders, pescadors, silvicultors i al conjunt de la cadena de producció alimentària i de la silvicultura en la transformació de les seves pràctiques per orientar-se envers pràctiques sostenibles, justes, solidàries i respectuoses amb el medi ambient.
7. **Aprovar plans d'acció específics i vinculants de reducció de les emissions**. L'objectiu de reducció del 55% de les emissions d'aquí 2030 aprovat per l'UE s'ha de concretar amb accions específiques, pressupostades i calendaritzades per als diferents sectors econòmics. Les lleis climàtiques aprovades en cada territori s'han de desenvolupar reglamentàriament i implementar urgentment.
8. **Apostar per la producció distribuïda d'energies renovables** i donar suport a les accions ciutadanes de producció i consum d'energies renovables locals. Cal afavorir normativament i pressupostàriament una transició justa per als ciutadans, disminuint també el consum energètic, principalment dels edificis, gràcies a la digitalització i la innovació.
9. **Transformar la governança incorporant al conjunt de la societat** i amb el millor coneixement científic disponible. La recerca i la divulgació del coneixement són pilars bàsics d'una societat informada, participativa i amb capacitat de decisió. Cal impulsar la creació d'Assemblees Ciutadanes pel Clima com una eina complementària a la presa de decisions institucional.
10. **Reforçar la producció de coneixements**, les xarxes euroregionals de recerca i la sensibilització del públic envers la biodiversitat i l'adaptació al canvi climàtic dels espais litorals i marins de l'EPM. L'educació ambiental és una prioritat per un canvi de model en l'actual context d'emergència climàtica.

11. **Fer una crida a les institucions públiques i a les empreses privades** perquè cada un, des de la seva competència i en el seu àmbit d'actuació, treballin conjuntament per afrontar els efectes del canvi climàtic a les zones costaneres de l'EPM. Els acords voluntaris de reducció d'emissions han de deixar pas als compromisos obligatoris.